

AF GEORGE ORWELL
DRAMATISERET AF GUY MASTERSON

KAMMERAT NAPOLEON

UNDERVISNINGSMATERIALE
2020 - 2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	3
2. KAMMERAT NAPOLEON	4
3. OM HISTORIEN	5
4. LÆRERVEJLEDNING	6
5. FØR FORESTILLINGEN	8
6. FABLEN SOM GENRE	9
7. LØVEN OG MUSEN	10
8. UNDER FORESTILLINGEN.....	12
9. EFTER FORESTILLINGEN.....	14
10. TALERNE I FORESTILLINGEN.....	16
11. SAMMENLIGN MED ANDRE HISTORISKE TALER	18
12. UDDRAG AF TALER I KAMMERAT NAPOLEON	19
13. FAKE NEWS OG PROPAGANDA	26
14. MAGT OG STYREFORMER.....	28
15. MAGT OG FRIHED	29
16. DEMOKRATIETS FREMTID	30
17. SUPPLERENDE MATERIALE	31
18. DRAMAØVELSER MED KAMMERAT NAPOLEON	32
19. TEATER OG HISTORIE GENNEM HISTORIEN	37
20. SKOLER OG UNGDOMSUDDANNELSER I ODENSE TEATER	40

UNDERVISNINGSMATERIALET ER UDARBEJDET AF

Astrid Danielsen og Anette Vestergaard Søberg, Center for Undervisningsmidler, UCL
Line Banke (Odense Friskole, Skolekontakten)
Sune Roholt (VUC, skolekontakten)
Line Hede Simonsen (Skolekoordinator, Odense Teater)

1

Velkommen på Dyrenes gård

Den engelske forfatter George Orwells roman *Kammerat Napoleon (Animal Farm)* er sammen med romanen *1984* hans mest berømte værk.

Den politiske satire forklædt som en dyrefabel var inspireret af den russiske revolution, men parodien på magtens korrupperende effekt på selv den mest velmenende idealist, kunne handle om politik og politisk manipulation mange andre steder og tider.

Vi glæder os til at byde jer indenfor i et univers, hvor vi viser mennesket set gennem dyremetaforens øjne. Det bliver sjovt, underholdende, grumt og tankevækkende.

Dette undervisningsmateriale er udarbejdet i samarbejde med CFU UCL af Anette Vestergaard Søberg (konsulent dansk udskoling) og Astrid Danielsen (konsulent kulturfag).

I slutningen af materialet finder du dramaøvelser, som du kan bruge i analysearbejdet af forestillingen både før og efter, at I har set den. Dramaøvelserne er udviklet af underviser Line Banke samt en artikel om teater og politik gennem historien af gymnasie-lærer Sune Roholt.

De fleste af forløbene er tænkt til udskolingen i grundskolen, men er du underviser på en Ungdomsuddannelse kan du helt sikkert også finde inspiration.

Har du spørgsmål omkring forestillingen, ønsker til supplerende materiale til undervisningsmaterialet, skuespillermøder eller andet er du velkommen til at skrive til skolekoordinator Line Simonsen på line@odenseteater.dk

God fornøjelse med *Kammerat Napoleon*

PRAKTISK INFORMATION OM KAMMERAT NAPOLEON

Forestillingen spiller i Teatersalen, Odeon, Odeons Kvarter 1, Odense C

Spilleperiode 5. december 2020 - 12. januar 2021
Mulighed for skolebilletter mandag til onsdag til aftenforestillinger i hele perioden.

Skoleforestilling i dagtimerne:

- 8. dec. kl. 10.00
- 5. jan. kl. 10.00
- 6. jan. kl. 12.00

Forestillingen anbefales til større elever

9. - 10. klasse/STX, HTX, HHX, HF m.fl.

Fag Dansk, historie, samfundsfag, engelsk, drama.

Billetpris:

Elevbilletter 70 kr. for skoleforestillingen om dagen og 80 kr. for forestillinger om aftenen (man. - ons.).
Lærebilletter koster 40 kr. både dag og aften.

Bestil billetter online

Bestil dine billetter på www.odenseteater.dk/skoler

Har du problemer med at booke dine billetter er du velkommen til at kontakte Billetten på odenseteater@billetten.dk

2

Kammerat Napoleon

AF GEORGE ORWELL DRAMATISERET AF GUY MASTERSON

Roman

George Orwell

Dramatisering

Guy Masterson

Iscenesættelse

Emil Hansen

Scenografi og kostumedesign

Johanne Eggert

Oversættelse

Christina Wendelboe

Forlag

Nordiska ApS - København

Medvirkende

Malene Melsen

Claus Riis Østergaard

Freja Klint Sandberg

Nicolai Jandorf

Lea Baastrup Rønne

Niels Skovgaard Andersen

Sofie Alhøj

3

Om historien

”Alle dyr er lige, men nogle dyr er mere lige end andre!”

George Orwells elskede politiske satire om det lille landbrug, hvor dyrene gør oprør mod bondens undertrykkelse, præsenteres her for første gang som teater i Danmark.

Præmie-ornen Gamle Major har indkaldt alle dyrene på gården til stormøde, fordi han drømmer om et andet liv, hvor dyrene kan leve frit og trygt med hinanden uden at frygte gårdmandens luner. Et sted, hvor alle er lige. For at indfri Majors smukke drøm

må dyrene lave en revolution. Men da Gamle Major dør, begynder en hidsig magtkamp om, hvem der skal være revolutionens leder.

Grisen Kammerat Napoleon vinder magten, og han giver Majors smukke utopi om, at »Alle dyr er lige« en lille ekstra krølle på halen: »men nogle dyr er mere lige end andre«.

Teaterversionen af Orwells mesterlige roman er en forførende fabel og en samtidsrelevant kritik af magtens korrumperende natur og idealernes forfald.

4

Lærervejledning

Dette materiale er tænkt som inspiration til arbejdet med forestillingen *Kammerat Napoleon*. Der er tænkt tværfagligt mellem dansk, samfundsfag og historie. Materialet indeholder opgaver, som er tænkt til både før, under og efter forestillingen. Den enkelte lærer og klasse kan selv udvælge de opgaver, som passer bedst til deres årsplaner i fagene, og som de brænder for at fordybe sig i og bliver inspireret til af forestillingen.

Danskfaget

Danskfagligt er alle fire overordnede kompetencemål i spil i de opgaveforslag, som dette undervisningsforløb indeholder:

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.
- Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation.
- Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.
- Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Der er særligt fokus på sprog- og tekstforståelse, oplevelse, indlevelse, undersøgelse, fortolkning, vurdering og perspektivering af forestillingen og manuskriptet, foruden en særlig opmærksomhed på mål omhandlende krop og drama.

Det danskfaglige indhold kredser om fabeln som en genre, der anvender dyrenes egenskaber som spejl for menneskelig adfærd. Der er desuden lagt vægt på, at eleverne forholder sig både analyserende og producerende til magthavernes retorik og argumentationskneb i taler, propa-

ganda og fake news. Også sammenhængen mellem manuskript, skuespillernes performance og hele opsætningen er i fokus for analyse undervejs i opgaverne.

Samfundsfaget

Samfundsfagligt skal eleverne arbejde med viden og færdigheder, så de kan tage kritisk stilling og opnå kompetencer til at handle i et demokratisk samfund. De skal reflektere og tage stilling til forskellige værdier. Stykket og de tilhørende opgaver lægger op til, at eleverne tager stilling og forstår, hvordan de selv er en aktiv spiller i et demokratisk samfund og bruger stykket til at forstå forskellige mekanismer i et samfundet, som de bliver påvirket af og selv kan påvirke. Opgaverne lægger primært op til, at der arbejdes med følgende kompetenceområder:

- Politik: Opgaverne lægger op til, at eleverne identificerer og reflekterer over styreformer, politiske systemer og ideologier ud fra stykket.
- Samfundsfagets metoder: Opgaverne lægger op til at eleverne selv sætter ord på deres handlemuligheder i forhold til at skabe et velfungerende demokrati, og forholder sig til magt og rettigheder i samfundet.

Historiefaget

Stykket er en allegori til den russiske revolution og lægger op til, at vi får indblik i de store omvæltninger, der skete i perioden, og sætter tanker i gang og skaber undringer i forhold til den historiske periode. I historie kan der arbejdes med de historiske perspektiveringer. Eleverne kan blive medskabere af fortællingen og arbejde med de generelle historiske træk, der bliver præsenteret i stykket: magt, propaganda, brud i historien og ikke mindst en forståelse af, hvordan historie bliver brugt. Opgaverne lægger op til, at der arbejdes med alle fagets kompetenceområder:

- Kronologi og sammenhæng: Hvordan udvikler magtforholdene sig og hvorfor?
- Kildearbejde: Eleverne arbejder med stykket, historiske taler, propaganda taler og egenproduktioner som kilder. Dels til refleksioner og fortolkninger, men også til selv at producere historiske fortællinger.
- Historiebrug: Eleverne kan arbejde med forskellige historiske scenarier og den måde, historie bliver brugt i stykket, og hvordan de selv kan producere historiske scenarier - for eksempel gennem produktion af propagandaplakater.

Dramaøvelser

Stykket er en allegori til den russiske revolution og lægger op til, at vi får indblik i de store omvæltninger, der skete i perioden, og sætter tanker i gang og skaber undringer i

Teater og politik

Stykket er en allegori til den russiske revolution og lægger op til, at vi får indblik i de store omvæltninger, der skete i perioden, og sætter tanker i gang og skaber undringer i

5

Før forestillingen

Bogen *Animal Farm* af George Orwell, som stykket bygger på, er en satirisk roman fra 1945. På dansk hedder romanen *Kammerat Napoleon*.

Fortællingen skal forstås og tolkes ind i den tid, den er skrevet i. 1945 blev afslutningen på Anden Verdenskrig. En krig, som havde påvirket det meste af verden og var præget af ideologiernes indbyrdes kamp.

Animal Farm er en allegori til den russiske revolution i 1917 og kommunismens opgør med zarstyret. I stykket præsenteret som animalisme mod mennesker (kommunisme mod kapitalisme). Opgøret, som foregår i oktober ligesom oktoberrevolutionen i Rusland, viser det succesfulde opgør med magthaverne, der undertrykker dyrene, som laver alt arbejdet, men ikke får del i overskuddet.

Det er historien om kommunismens fader Karl Marx, og de to russiske ledere Vladimir Lenin og Josef Stalin. Om kampen om magten efterfølgende og vejen mod et nyt diktatur. For at forstå fortællingens forskellige karakterer er det vigtigt at kende den historiske baggrund og hovedkaraktererne.

Den russiske revolution

Den russiske revolution bestod af to forskellige begivenheder i 1917. Den første var i februar 1917 og skyldtes et sammenbrud i landet. Der opstod et oprør fra det almindelige folk på grund af elendige levevilkår og generel utilfredshed. Zaren (Nikolaj den 2.) reagerede ved at opløse det delvist folkevalgte russiske parlament. Da det viste sig, at militæret ikke støttede zarens beslutning, og han derfor ikke

kunne fastholde sig magt, måtte Zaren abdicere, og landet fik en midlertidig regering med forventningen om et spirende demokrati. Trods abdiceringen blev zaren og hele hans familie kort tid efter dræbt. Magten blev delt og var derfor ustabil. I spidsen for bolsjevikkerne var de centrale personer Lenin og Trotskij med populære slogans om jord til bønderne, brød til folket og fred til landet. Det spirende demokrati led under magtkampene, og i oktober 1917 førte det til den store russiske revolution, som bolsjevikkerne stod i spidsen for. Den efterfølgende sovjetiske forsamling skulle repræsentere hele landet og være den centrale grundlovgivende forsamling. Enigheden var dog kort, og det endte med at bolsjevikkerne, der ikke havde flertal, tog magten med vold med støtte fra militæret. Magten fastholdt de i årtier fremover gennem vold, trusler, forfølgelser og drab på modstanderne af deres tanker og ideer.

Hvis eleverne skal kende mere til den russiske revolution, findes der materialer på mitcfu.dk. Et udpluk kan ses [her](#).

6

Fablen som genre

Målet med aktiviteten er, at eleverne får kendskab til eller genopfrisker deres kendskab til fabel-genren, og at de desuden forbereder deres forståelse for George Orwells valg af specifikke dyr til forskellige roller i romanen.

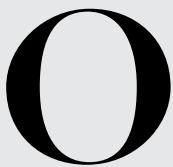
Man kan sige, at *Kammerat Napoleon* er en satirisk roman, men det er samtidig en dyrefabel. En fabel er en fortælling, hvor dyr optræder og tænker som mennesker.

Det er som regel ikke de smukkeste ting ved mennesket, der bliver udstillet i en fabel.

Vi foragter måske i første omgang dyrene, men ser

så, at historien kunne handle om os selv. Man kan ofte udlede en morale af en fabel.

Et klassisk eksempel på en dyrefabel er *Løven og musen*, som er en af Æsops fabler. Æsop var græker og levede og skrev sine fabler for mere end 2500 år siden.

OPGAVE

- Læs fabeln om *Løven og musen* (side 10)
- Find moralen, sæt ord på hvilke egenskaber I forbinder med de to dyr: Løven og musen. Hvordan passer det med dyrenes personlighed og adfærd i fabeln?

7

Løven og musen

Fabel af Jean de La Fontaine

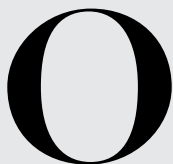
Engang lå en løve og sov i sin hule, da den blev vækket af en lille mus, der løb hen over dens snude. Løven blev så vred over at blive vækket, at den lagde poten over musen og skulle lige til at slå den ihjel. Musen var rædselsslagen. Den bad for sit liv. “Vær rar at lade mig løbe,” græd den. “så lover jeg, at jeg en dag vil betale dig tilbage for din venlighed.” Det fik løven til at le højt. Skulle sådan et lille dyr nogensinde kunne gøre noget for en løve? Løven blev i så godt humør, at den slap den lille mus fri.

Men en dag blev løven viklet ind i et net, som nogle jægere havde spændt ud for at fange den. Den udstødte et højt brøl af vrede og afmagt. Og det hørte musen.

Den genkendte løvens stemme og løb derhen. Straks gik den i gang med at gnave rebene over med sine skarpe tænder. Og inden længe var løven igen fri. “Hør,” sagde musen til løven. “Du lo ad mig, da jeg lovede at hjælpe dig, hvis du kom i nød. Nu kan du selv se, at også et meget lille dyr kan hjælpe en, der er lige så stor som du er.”

Kilde: Leth, Hanne: Fabler af Æsop, Gyldendal, 2014

Æsop (ca. 620–564 f.Kr.) var en græsk forfatter af fabler, som har lagt navn til Æsops fabler. I alt skrev han omkring 600 fabler.

OPGAVE

- Før I ser teaterstykket, udfylder I sammen skemaet (side 11) over de dyr, som I kommer til at møde i stykket. I skal bruge noterne senere.

DYR	EGENSKABER	TALEMÅDER
GRIS		
HEST	Hårdtarbejdende	
ÆSEL		Stædig som et æsel
HØNS		
RAVN		
HUND		
ROTTE		
FÅR		
GÆS		

8

Under forestillingen

Talerne i stykket

Målet med aktiviteten er, at eleverne skærper og kvalificerer deres opmærksomhed i forhold til instruktørens valg i forbindelse med talerne i stykket. Observationerne skal nemlig anvendes senere.

OPGAVE

- I *Kammerat Napoleon* holdes flere store politiske taler. Det er særligt de figurer, som hedder Majoren, Kammerat Napoleon og Snowball, som holder talerne på gården for de øvrige dyr, for at skabe følgeskab til deres ideer. Når man holder den slags taler, gør man brug af særlige retoriske greb, som I skal arbejde med efter forestillingen, men under selve forestillingen skal I opdelt i grupper holde øje med hver en af følgende figurer og tage noter om nedenstående emner.

- I pausen og efter forestillingen mødes i kort i jeres gruppe og laver noter, imens I alle kan huske noget.

Benyt arbejdsark (side 13)

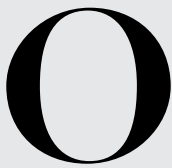
<p>FIGUR</p>	<p>Hold øje med! Hvor og hvordan står figuren i forhold til tilhørerne og i forhold til jer som publikum? Hvordan understøtter scenografien, at der holdes en vigtig tale? Hvordan er figurens kropssprog? Hvordan er figurens stemmeføring og taletempo? Er der ord, der lægges særligt vægt på? Hvordan er lyssætning? Hvordan er lyden - er der baggrundslyde/musik?</p>
<p>Major Gruppe 1</p>	
<p>Snowball Gruppe 2</p>	
<p>Kammerat Napoleon Gruppe 3</p>	

9

Efter forestillingen

Dyrene i forestillingen

Målet med aktiviteten er, at eleverne ser og forstår fabelementerne i teaterstykket og får koblet dem til historiske personer.

OPGAVE

- Genbesøg jeres forarbejde med dyrs egenskaber og diskuter, hvordan og om dyrene i teaterstykket passede med jeres karakteristik. Overvej hvorfor de forskellige dyr var valgt.
- Hvilke menneskelige egenskaber udstilles i fabelen, og hvilken morale kan man udlede af stykket som helhed?
- Undersøg hvilke historiske personer, der refereres til og før dem ind i skemaet. I må vælge de historiske personer, I finder mest relevant, men I skal begrunde jeres valg. I kan efterfølgende undersøge, hvilke historiske personer stykket oprindeligt refererer til.

Benyt arbejdsark (side 15)

DYR	EGENSKABER I FORBINDER MED DYRET	TALEMÅDER OM DYRET	HVILKE HISTORISKE PERSONER REFERERES DER TIL?
GRIS MAJOREN			LENIN
GRIS NAPOLEON			
GRIS SNOWBALL			
ÆSEL		STÆDIG SOM ET ÆSEL	
RAVN			
HEST			
FÅR			
HØNS			
GÆS			
ROTTE			
MENNEKENE			
MR. JONES			
MR. PILKINGTON			
MR. FREDERICK			

10

Talerne i forestillingen

Målet er, at eleverne kan forholde sig til retoriske virkemidler og argumentationskneb i politiske taler og derved forstå, hvordan magtfigurerne i stykket prøver at påvirke “folket”. Det er også målet, at eleverne kan se spor af de samme teknikker i brug i historiske eller nutidige politiske taler. Slutteligt er målet med opgaven, at eleverne får blik for, hvordan scenografi og skuespilteknik understøtter magtfigurerens projekt.

Til jeres analyser af talerne i teaterstykket skal I først orientere jer i følgende:

- Tekstuddrag fra manus (side 19 - 25)
- Jeres egne noter om de tre taler fra forestillingen
- Video om [retorik og argumentationskneb](#)
- Video om [appelformer - logos, patos og etos](#)

Når I har samlet, læst og set ovenstående, er I godt klædt på til at arbejde med nedenstående arbejds spørgsmål. I skal anvende alle dele for at kunne svare nuanceret.

Hjælp i klassen hinanden med at forstå nedenstående fagudtryk fra videoerne om retoriske greb og appelformer. Prøv at inddrage begreberne i jeres diskussion og opgavebesvarelse.

Retoriske virkemidler:

Metafor
Gentagelser
Sammenligninger
Retoriske spørgsmål
Epifor og anafor
Allitteration og assonans
Emotiver
Kontraster
Hyperbel
Ironi
Allusion
Logos, patos og ethos

**ARBEJDS-
SPØRGSMÅL**

- Hvilke retoriske virkemidler ser I anvendt i de tre taler fra forestillingen, og hvilken virkning har de på tilhørerne?
- Hvordan understøtter scenografi, lyd, lys og skuespil budskaberne i talerne?
- Hvordan blev du selv påvirket af talerne i stykket?

11

Sammenlign med andre historiske taler

Herunder er der link til et udvalg af betydningsfulde historiske taler. Udvælg nogle taler og undersøg, hvilke lighedstegn og forskelle I finder mellem forestillingens og virkelighedens taler.

Link til taler:

- [Hitlers tale i Rigsdagen den 1/9 - 39, da Polen blev invaderet](#)
- [Martin Luther Kings tale "I have a dream" \(video\)](#)
- [Mette Frederiksens tale, da Danmark blev lukket ned pga. Covid 19](#)
- [Donald Trumps tale under hans indsættelse](#)
- [Uddrag af Stalins tale den 4/2 1931.](#)

Hvis I ønsker at se flere store taler, kan I evt. vælge taler ud fra tv-udsendelsen "De store taler": <http://mitcfu.dk/TV0000009687> Der er lavet kapitelmarkeringer, som leder jer direkte til de forskellige taler.

12

Uddrag af taler i Kammerat Napoleon

UDDRAG AF SCENE 1,

1. AKT

BENJAMIN:

Mr. Jones, ejeren af denne gård ... Grevefarmen, Willingdon, Brekshire, England, er fuld ... igen. For fjerde dag i træk har han glemt at fodre os, og vi bliver vrede. I årevis er vi blevet dårligt behandlet ... men der har altid været mad. Nu er der kun ondskab.

Mr. Jones og hans mænd vil bare have dagen overstået, så de kan gå på pubben. Vi bliver ofte efterladt natten over i vores lade, mens markerne er overgræssede, og nogle gange tager vi os selv i at kæmpe i blinde efter et nedfaldent æble! Nu er der kun fortvivlelse. Det her er vores historie ...

CLOVER:

Goddag. Jeg hedder Clover. Jeg er næsten syv år gammel og har født fire gange ... som I kan se.

BOXER:

Pruuuust! Jeg hedder Boxer. Jeg er næsten 18 håndsbredder høj. Den hvide stribe på min mule får mig til at se dum ud ... jeg ved det godt... men jeg er meget meget stærk, meget meget ærlig ... og jeg arbejder meget meget hårdt.

MURIEL:

Jeg hedder Muriel. Jeg er en ged.

BENJAMIN:

Og jeg hedder Ben. Æsel, en byttehandel. Jeg er den ældste her og efter sigende den mest gnavne. Jeg

siger ikke meget ... der er ikke meget at sige. Jeg griner ikke meget ... der er ikke meget at grine af. Jeg formoder, at min bedste ven er Boxer, selvom vi sjældent taler sammen. I kommer til at møde de andre, som historien udfolder sig;

Alle dyrene samles på scenen i en halvcirkel rundt om et hævet podie, hvorpå det store gamle svin, Gamle Major, ligger. Alle de øvrige dyr finder sig til rette på hver deres måde. Svinene forrest, hundene (Bluebell, Jessie og Pincher) lige bagved dem, høns og duer rundt omkring dem alle, fårene og køerne bagved hundene og som bagtrop tyggende drøv, Clover og Boxer, altid sammen, og meget betænksomme overfor de mindre dyr omkring dem.

GAMLE MAJOR:

Kammerater, jeg tror ikke, at I har mig iblandt jer i mange måneder endnu. Jeg har haft et langt liv, og jeg tror, jeg kan sige, at jeg kender sandheden om livet her på jorden så godt som noget nulevende dyr.

Selvfølgelig, med forsinkelse gør Mollie, den tåbelige og kønne hvide hoppe med røde bånd i manken, sin entré tyggende på et stykke sukker.

MOLLIE:

Åh ... undskyld, at jeg kommer for sent ... jeg ... jeg havde en sten i hoven.

GAMLE MAJOR:

Hm ... Tak, Mollie ...

Det følgende afsnit kan om nødvendigt forkortes. Dyrene kan komme med indskydelser, som det pas-

ser til scenen.

GAMLE MAJOR:

Men, kammerater, hvad er sandheden om dette vort liv? Lad os se det i øjnene, kammerater, vort liv er elendigt, trælsomt og kort. Vi bliver født, vi får akkurat mad nok til at opretholde livet, vi bliver tvunget til at arbejde til den alleryderste grænse for vore kræfter, og i samme øjeblik vi ikke er til nogen nytte mere ... bliver vi slagtet med den modbydeligste grusomhed. Et dyrs liv er elendighed og slaveri. Intet dyr i England er frit. Det er den nøgne sandhed. Men er dette ganske simpelt naturens orden? Er det fordi vor fødejord er så fattig, at den ikke kan yde dem, der bor på den, et anstændigt liv? Nej, kammerater, nej, nej og atter nej!

Englands jord er frodig, dets klima er køligt. Denne ene gård kunne let ernære os alle med en tryghed og en værdighed, som I knap nok kan forestille jer. Hvorfor, kammerater, lever vi da stadig så elendigt, som vi gør? ... Fordi afkastet af vort arbejde bliver stjålet fra os ... af mennesker, kammerater .... Mennesker!

Der er en generel utilfreds mumlen. Men Benjamin, der står ved siden af, næsten foregivende en interesse, mumler for sig selv

BENJAMIN:

Hvad er nyt?

CLOVER:

Stille, Benjamin!

GAMLE MAJOR: (fortsætter)

Mennesket er vor eneste virkelige fjende, kammerater. Mennesket ... Ryd mennesket af vejen, og roden til vor sult og slid er rykket op for evigt. Mennesket er den eneste skabning, der konsumerer uden at producere.

KO:

Det er sandt! Mennesket giver ikke mælk!

HØNE:

Mennesket kan ikke lægge æg!

BOXER:

Mennesket er for svagt til at kunne trække ploven.

PINCHER:

Mennesket kan ikke løbe hurtigt nok til at fange kaniner.

GAMLE MAJOR:

Det er rigtigt, kammerater ... og alligevel kalder mennesket sig for "herre over alle dyr". Bah!

Der er en generel mumlen. I løbet af det følgende bliver dyrene mere og mere rastløse og højlydte. Hver gruppe eller individ bør blive så forurettet, som de 'føler' sig.

GAMLE MAJOR:

Mennesket sætter os til at arbejde, det giver os akkurat den føde, der er nødvendig for at forhindre os i at sulte ihjel, og resten beholder det selv. Det er vort arbejde, der dyrker jorden! Vor gødning, der gør den frugtbar, og dog er der ikke en eneste af os, der ejer mere end sit eget skind.

I kører, som jeg ser her foran mig, hvad er der blevet af den mælk, der skulle have været brugt til at opdrætte sunde kalve? Hver eneste dråbe er forsvundet i vores fjenders svælg.

Og I høns, hvor mange af jeres æg er nogensinde blevet ruget ud som kyllinger? ... Netop!

Og du, kære Clover, hvor er de fire føl, du bar, der skulle have været støtten og glæden på dine gamle dage? De blev alle sammen solgt af Jones, da de var et år gamle. Kammerater, vi ser aldrig nogen af dem igen.

Og til gengæld for din tro tjeneste i markerne, Boxer, hvilken komfort har du nydt godt af udover din tilmålte ration og en bås ...?

Og end ikke de kummerlige liv, vi lever, får lov til at nå en naturlige afslutning. Jeg klager ikke for mit eget vedkommende, for jeg er heldig. Jeg er tolv år gammel og har sat over fire hundrede slagtesvin i verden. Det er det naturlige liv for et svin. Men intet dyr undgår den grufulde kniv til sidst. Intet: og jeg antager, gammel som jeg er, heller ikke jeg. Gårdejer Jones skal nok finde en måde at gøre brug af mig ... I unge slagtesvin, som sidder der foran mig, hver eneste af jer vil skribe jeres liv ud på blokken inden et år ... Ja, kammerater! Den rædsel skal vi alle opleve – kører, høns, grise, får, gæs ... alle sammen. Selv I heste og hunde – som mennesket regner for

dets bedste venner – får ingen bedre skæbne.
 Du, Boxer, samme dag dine store muskler taber deres kræft, sælger Jones dig til hesteflagteren, som skærer halsen over på dig og koger dig ind til lim.
 Og for I hunde gælder det, at når I bliver gamle og tandløse, binder Jones en mursten om halsen på jer og drukner jer i den nærmeste dam.

Er det da ikke soleklart, kammerater. At alt ondt i dette vort liv har sit udspring i menneskehedens tyranni? Skaf blot mennesket af vejen, så vil afkastet af vort arbejde være vort eget. Nærmest på én nat kunne I blive rige og frie.

Hvad skal vi da gøre, kammerater? Det skal jeg sige jer ... vi må arbejde dag og nat, med krop og sjæl, for at styrte menneskeslægten! Det er mit budskab til jer, kammerater. Revolution! Revolution! Jeg ved ikke, hvornår den vil komme, men før eller siden vil retfærdigheden sejre.

Hold jer dette for øje, kammerater, i resten af den korte tid, I har tilbage at leve i. Og fremfor alt, giv dette mit budskab videre til dem, der kommer efter jer, så fremtidens generationer kan føre kampen videre til sejr.

Vort fortsæt må aldrig svigtes. Intet argument må lede os på vildspor. Hør aldrig efter, når man fortæller jer, at mennesket og dyrene har "fælles interesser", og at velstand for den ene part også betyder velstand for den anden part. Det er løgn alt sammen. Løgn, kammerater! Mennesket arbejder ikke for noget levende væsens interesser udover sine egne. Og lad der herske fuldstændig enighed blandt os dyr, fuldkomment kammeratskab i kampen. Alle mennesker er fjender. Alle dyr er kammerater.

Dyrenes jubel bliver pludselig til tumult, da to rotter, der har infiltreret gruppen, bliver set af hundene og larmende jagtet væk.

GAMLE MAJOR:

KAMMERATER! ALLE KAMMERATER ...!

(Han afventer stilhed til at kunne fortsætte).

Disse vilde dyr, såsom rotter og kaniner, de er vore kammerater, kammerater!

Jeg har endnu kun lidt at sige, kammerater. Men husk jeres pligt til fjendskab mod mennesket og alle dets geringe. Og husk dette, kammerater:

Hvad som helst, der går på to ben, er en fjende.

Hvad som helst, der går på fire ben eller har vinger,

er en ven.

Og husk også, at vi i vor kamp mod mennesket, aldrig må komme til at ligne det. Selv når vi har besejret det, må vi ikke tilegne os dets laster.

Intet dyr må nogensinde bo i et hus.

Intet dyr må nogensinde sove i en seng.

Intet dyr må nogensinde bære klæder.

Intet dyr må nogensinde drikke alkohol.

Intet dyr må nogensinde ryge tobak.

Intet dyr må nogensinde røre penge.

Intet dyr må nogensinde give sig af med handel.

Alle menneskets vaner er onde, kammerater ... Og fremfor alt, kammerater, må intet dyr nogensinde

gøre sig til tyrann over sine medskabninger. Svag eller stærk, klog eller dum, vi er alle brødre. Intet dyr må nogensinde dræbe et andet dyr. Alle dyr er lige.

Jeg havde en drøm, kammerater, en drøm! Jeg havde en drøm om et særligt sted, hvor der er fred og tilfredshed, hvor intet dyr er sultent, intet dyr er tørstig, hvor dyr lever livet efter naturens orden, hvor alle dyr er lige, og alle dyr er frie!

UDDRAG AF SCENE 2,

1. AKT

Alle dyrene står højtideligt omkring Gamle Majors tydeligvis døde krop.

SNOWBALL:

Det er betroet mig ...

NAPOLEON:

OG mig!

SNOWBALL:

At tage afsked med vores kære Gamle Major, der har været evigt nærværende gennem vores liv og ...

NAPOLEON: (afbryder)

Og altid var min store inspiration ...

SNOWBALL:

Og som aldrig vil blive glemt.

DYRENE:

Aldrig blive glemt ...

Efter et øjeblik reflekser henvender Napoleon sig til publikum.

NAPOLEON:

Jeg hedder Napoleon. Jeg er en Berkshire-orne. Faktisk den eneste Berkshire-orne på gården. Jeg må tilstå, at jeg ikke er den store taler, men jeg er kendt for at få min vilje.

SNOWBALL:

Goddag ... Snowball. Jeg er ikke en Berkshire, det er sandt, men snarere et ... øh ... mere livligt "svin" end Napoleon, vil jeg sige, og en smule mere hurtigtalende, måske også en smule mere opfindsom ... og

NAPOLEON:

Men bliver ikke anset for at have den samme karakterfuldhed.

Afbryder (mens alle de andre svin følger efter ham i spænding).

SQUEALER:

Navnet er Squealer ... med meget små æblekinder og missende øjne ... hmm, ret slående ...!

Herefter har Squealer en tendens til at gentage

Snowball eller Napoleons sidste ord eller sætning. Han retter ind efter den, der tiltaler ham mest.

SNOWBALL:

Kammerater, i samråd med kammerat Napoleon og Squealer, er jeg stolt over at kunne meddele jer, at vi har uddybet Gamle Majors lære til en fuldstændig filosofi, ja en filosofi, som vi har besluttet os for at kalde "animalisme". Og det var "animal-isme", kammerater, dvs. på den animale måde, kammerater, eller på dyrets måde eller endda: "Hvad det vil sige at være et dyr" eller måske ...

NAPOLEON:

Animalisme, Kammerat Snowball?

SNOWBALL:

Animalisme ...

SQUEALER:

Animalisme er vejen frem, kammerater. Vejen til opstand mod mennesket ...

HØNS:

Kluk, kluk, kluk ... men mr. Jones er vores herre. Vi lægger vores æg for ham.

FÅR:

Mæææææh! Ja, mr. Jones fodrer os. Hvis han var væk, ville vi alle da ikke dø af sult?

KAT:

Og hvorfor skulle vi bryde os om, hvad der sker, når vi er døde? Hvis denne opstand alligevel vil ske, hvilken forskel gør det så, om vi gør noget for den eller ej ... hm?

SNOWBALL:

Disse udsagn, kammerater, modsiger animalismens ånd. Ser I ikke det? Kan I ikke se det, kammerater?

FÅR:

Mæææææh!

MOLLIE:

Øh ... undskyld mig, men vil der stadig være sukker efter revolutionen?

SNOWBALL:

Nej, Kammerat Mollie! Vi har ingen midler til at fremstille sukker på denne gård. Du kan få alt det havre og hør, du kan ønske dig.

MOLLIE:

Men får jeg stadig lov til at gå med bånd i min manke?

SNOWBALL:

Kammerat ... de bånd, du er så glad for, er slaveriets kendemærker. Ja, slaveriets kendemærker. Kan du ikke forstå, at frihed er mere værd end bånd?

MOLLIE:

Hmf!

Pludselig viser Ravnem, Moses, sig bagved dem., de vender sig mod ham.

MOSES:

Venner, glem aldrig hvad, der venter jer forude! Tro, venner, tro! Arbejd hårdt og vær glade, for når I dør, vil I rejse videre til et bedre sted. Et sted, hvor I kan hvile, og hvor der er rigeligt med sukkerknalder og hørfrøskaller, hvor der er enge og kløver. Kandissukkerbjergene, venner, hvor det er søndag syv dage om ugen!

SQUEALER:

Løgn, kammerater, det hele er løgn! Opfundet af mr. Jones. I tror vel ikke på den slags historier, kammerater. Der findes ikke noget liv efter døden. Livet med mr. Jones er døden. Livet med animalismen, kammerater, er livet, livet! Animalisme er livet, animalisme er livet!

Der er generel uenighed blandt dyrene, nogle dyr er enige med Moses og andre med Snowball og Napoleon. Til sidst:

BOXER:

Animalisme er livet, animalisme er livet!

CLOVER:

Vi må være tålmodige, kammerater. Når revolutionen kommer, vil vi alle blive frie ...

BENJAMIN:

Endnu en dag uden mad!

KO:

Muuuuuh! Men vi er ikke blevet malket hele dagen ... jeg er ved at sprænges. Det er yderst ubehageligt.

HØNE:

Kluk, kluk, kluk ... hvordan kan han forvente, at vi skal lægge æg, når han ikke fodrer os?

MOLLIE:

Hvem har været inde i min bås ... den stinker. Jeg nægter at gå derind.

BOXER:

Clover, dyrene er meget sultne ... skal jeg åbne døren til foderrummet? Jeg tror, at jeg kunne gøre det med lethed, at du ved det.

CLOVER:

Ikke nu, Boxer!

KO:

Muuuuuh! Jamen, hvis ikke Boxer vil gøre det, vil vi!

Døren splintres. To køer løber hen til ladeporten og bryder igennem den. Dyrene kaster sig over foderet. I næste øjeblik vælter mr. Jones og to eller tre af hans mænd fulde ind på scenen med løftede næver og kæppe og slår ud efter dyrene i alle retninger. Endeligt kæmper dyrene tilbage, stanger og sparker, hakker og bider mændene fra alle sider. Situationen er ude af kontrol. Til slut giver Jones og hans mænd op og løber væk, mens dyrene forfølger dem i triumf. Moses flyver efter dem.

MOSES:

Skræp, skræp!

Til sidst bliver leddet smækket i bag mr. Jones. Alle dyrene er udmattede men opløftede.

SNOWBALL:

(Puste, puste) Utroligt ... ja ... utroligt!

BOXER:

.... Utroligt!

PINCHER:

Juhuuuuu! Det var sjovt. Lad os gøre det igen, ik? Igen? Hvem er med? Hvem? Kom nu, lad os løbe! Juhuuuuu!

BLUEBELL:

Juhuuuuu! Jep! Lad os løbe!

SNOWBALL:

Kammerat Pincher! Alle kammerater! (Pust, pust) Det I lige har været vidner til og i den grad taget del

i er .... Revolution, ja ... revolution, kammerater.
Selve den revolution som Gamle Major talte om!

NAPOLEON:

Men den er ikke ovre endnu, kammerater. Vi må gennemsnøge hele gården for mennesker og også forvise dem. Ja, kammerater, vi må forvise dem på samme måde ...

BOXER:

Forvis menneskene ... Følg efter mig!

PINCHER:

Juhuuuuu!

Alle dyrene – svin, får, køer, høns, gæs, hunde og heste – løber rundt på gården anført af Boxer. Napoleon løber i spidsen og stiller sig foran dyrene – stakåndet.

UDDRAG AF SCENE 2,

1.AKT

SNOWBALL:

Øh ... kammerater, klokken er halv syv, og vi har en lang dag foran os. I dag begynder hø høsten. Men der er noget andet, vi må se til først.

Kammerater, det er vores pligt at oplyse jer om, at Napoleon, Squealer og jeg i løbet af de sidste tre måneder har lært os selv at læse med Gamle Majors hjælp. Ja, kammerater, at læse ... og i mindre grad, kammerater ... at skrive.

Det har vi lært os gennem flittige studier og hårdt arbejde, kammerater, ved hjælp af en gammel skolebog, som jeg fandt på Jones' mødding. Det er påtænkt, at vi gør brug af vores nyfundne evner til fordel for alle dyr. Det er derfor med stor glæde, at vi skifter navn på det her sted ... øh... kammerat Napoleon.

NAPOLEON:

Tak, kammerat Snowball! Bring mig spandene med sort og hvid maling.

HUNDENE:

Vuf!

Hundene henter pligttopfyldende malingen fra redskabsskuret.

NAPOLEON:

Kammerater, foran jer er leddet med de fem tremmer, som jeg i går smækkede efter mr. Jones og hans mænd! På det ser I et skilt, og jeg kan forsikre jer om, kammerater, at der på skiltet står skrevet .... (kan ikke læse det). Øh ... øh... Jeg tilkalder hermed kammerat Snowball, der evner dette bedre, til at omdøbe dette sted "Dyrenes Gård" for "Dyrenes Gård", kammerater, er det navn, vi fremover vil blive kendt for i hele verden! Kammerat Snowball ...

Snowball tager langsomt en pensel mellem to af sine tæer og overmaler forsigtigt ordet "GREVE-GÅRDEN" med hvid maling og skriver endnu mere forsigtigt ordene "DYRENES GÅRD" med sort. Alle ser tålmodigt til, indtil han er færdig!

NAPOLEON:

Tak, kammerat Snowball! Kammerater, kammerater, må jeg præsentere "Dyrenes gård"!

SNOWBALL:

Hm ... "gård", kammerat Napoleon.

NAPOLEON:

Gård ... gård. Og nu, kammerater, til den store latte ... grrrrr... den store lade ... lade!

Dyrene følger efter i gåsegang og finder sig ydmygt til rette i laden. Endnu en gang stiller svinene sig op overfor dem. Snowball træder frem.

SNOWBALL:

Kammerater! Vi har nedkøgt Gamle Majors principper til syv simple bud. Ja, bud, kammerater. Disse syv bud udgør de nye love, som vi skal adlyde. Uden disse love, kammerater, vil der blive kaos, og vores liv vil ikke blive bedre end det var, da vi var underlagt mennesket.

NAPOLEON:

I disse syv love, kammerater, findes de principper som Gamle Major talte om i sin sidste tale. De er animalismens love, kammerater! Lovene for Dyrenes Gård!

I fuldkommen stilhed og lidt usikkert kravler Snowball op ad en stige og begynder at skrive de syv bud med store hvide bogstaver, der ville kunne læses på 30 meters afstand, med Squealer stående et par trin under ham med malingspanden. Disse kan fremvises eller males efter behov.

SNOWBALL:

Nummer et: Hvad som helst, der går på to ben, er en fjende.

Nummer to: Hvad som helst, der går på fire ben eller har vinger, er en ven.

Nummer tre: Intet dyr må bære klæder.

Nummer fire: Intet dyr må sove i en seng.

Nummer fem: Intet dyr må drikke alkohol.

Nummer seks: Intet dyr må dræbe noget andet dyr.

Nummer syv: Alle dyr er lige.

13

Fake news og propaganda

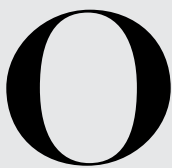
Målet med aktiviteten er, at eleverne kender og forstår, hvordan multimodale virkemidler i propagandamateriale kan anvendes til at påvirke andre, og at de får indblik i de særlige kommunikationsforhold, der gør sig gældende i propaganda. Det er desuden et mål, at eleverne opdager og forstår ligheder og forskelle på propaganda og fake news.

propaganda, systematisk tilrettelagt envejskommunikation, der i frihed over for sagligheden med suggestive midler (ord, gerne billeder og musik) sigter mod at styre modtagernes holdning og adfærd. Hvor saglig argumentation med rod i samtale og debat vil vise, bevise og overbevise, vil propaganda ved demagogi overtale og forføre.

Definition fra Gyldendal - Den Store Danske

Fake news er en nyhed som er opdigtet, uddokumenteret eller faktisk forkert, og som ofte plantes på de sociale medier for at fremme eller fordreje en bestemt politisk sag

Definition fra Ordnet.dk

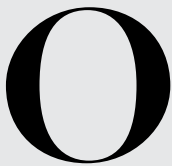
OPGAVER

- Diskuter hvad forskellene og lighederne er mellem propaganda og fake news og find eksempler fra forestillingen.
- Hvad er budskaberne, hvilken holdning og adfærd vil magthaverne gerne overtale/forføre dyrene til? Hvilke virkemidler gøres der brug af?
- Lav en google billedsøgning på ordet propaganda og udvælg en eller flere plakater, som I vil undersøge som inspiration til selv at producere en propagandaplakat, som kunne passe ind i forestillingen. Overvej budskab, virkemidler, afsender, modtager, historisk tid og hvilken ideologi, der ligger til grund for budskabet?
- Producer jeres egen propagandaplakat, som kunne passe ind i forestillingen. Find slagord fra forestillingen, som kan indgå på plakaten. For eksempel *Fire ben godt - to ben dårligt*. Brug for eksempel programmet Canva.

14

Magt og styreformer

Formålet med aktiviteten er, at eleverne undersøger og reflekterer over forskellige styreformer og Orwells fortælling om magt, magthaverne og fjendebilleder.

OPGAVER

- Lav i grupper en tidslinje over stykket, hvor I placerer de forskellige styreformer, som fremkommer over tid. Hvorfor sker ændringerne? Hvad tror I, Orwell vil fortælle med udviklingen?
- Napoleon gør meget for at fastholde fjendebilledet af Snowball. Hvilke fjendebilleder synes I, der er i dag? (Hvis mere udførligt arbejde med fjendebilleder - se Omtanke Online)
- Hvem er de gode og de onde i stykket? Hvordan kan "det onde" gradbøjes?
- Vi ved, hvad der skete efter 1945 mellem Europas magter. Det gjorde Orwell ikke i 1945 da han skrev romanen. Hvordan passer stykket med magtens udvikling, som vi kender det i dag? Fortsæt evt. historien, hvor stykket slutter.
- Hvad kan vi bruge stykket til i dag?

15

Magt og frihed

Formålet er, at eleverne forholder sig til mulige udfordringer mellem den nødvendige magt og den enkeltes frihed, og hvornår det er acceptabelt at overgive mere magt til magthaverne. En forholder sig til grænsen mellem diktatur og demokrati, der understøtter Folkeskolens formål om at forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre.

Hvor langt vil vi gå?

Magt og frihed - hvornår vil vi afgive frihed for at sikre det gode liv? I et repræsentativt demokrati som det danske forsøger vi at holde magthaverne (regeringen) på rette vej gennem et stærkt Folketing, der er valgt af folket. Sådan starter fortællingen i *Kammerat Napoleon* også. Der sluttes i fællesskab. Langsomt tiltusker Napoleon sig mere magt, altid begrundet med, at det er en nødvendighed - for er der nogen, der ønsker tiden med Jones tilbage?

ARBEJDS- SPØRGSMÅL

- Undersøg hvilke frihedsbegrænsninger danskerne blev underlagt under coronakrisen. For eksempel i forbindelse med opholdsforbud og grænselukning.
- Hvilke tiltag er problematiske i forhold til et demokratisk land, og måske ligefrem Grundlovsstridigt?
- Er der lighedstræk til udviklingen i *Kammerat Napoleon*?
- Hvem skal afgøre hvilke tiltag, der er acceptable?
- Hvordan skal vi som borgere forholde os til indskrænkningen af vores frihedsrettigheder? Hvornår skal vi sige fra og hvordan?

16

Demokratiets fremtid

Formålet med opgaven er, at eleverne ser muligheder og en form for håb i det meget sorte billede af magten, som stykket præsenterer. Derudover er formålet, at eleverne bliver bevidste om deres egen rolle og handlemuligheder for at sikre et velfungerende demokrati.

Hvis der ønskes et særligt arbejde med demokrati som styreform, kan I se de korte undervisningsfilm og evt. bruge de tilhørende opgaver, som Folketinget har udarbejdet. Se materialet [HER](#).

ARBEJDS- SPØRGSMÅL

Hvordan sikrer vi den demokratiske styreform bedst?

I stykket er der ikke mange lyspunkter i forhold til magthaverne. Alle dem der har eller tiltusker sig magten misbruger den i en eller anden form.

- Hvem er den kritiske røst i stykket i forhold til Napoleon og de andre grises handlinger undervejs?
- Hvilken betydning har det for udviklingen?
- Under coronakrisen fik regeringen af Folketinget beføjelser til at indskrænke de danske borgeres rettigheder i et omfang, der hidtil er uset. Pressen blev en vigtig demokratisk vagthund for at sikre, at regeringen ikke misbrugte magten. Find eksempler fra pressemøder med statsminister Mette Frederiksen og diskuter, om I synes det er rimelige og relevante spørgsmål. I kan finde enkelte af pressemøderne [HER](#) og ellers søge på YouTube efter pressemøderne den 17/3, 23/3, 30/3, 6/4, 14/4.
- Hvordan kan I bidrage til et velfungerende demokrati? Hvilke handlinger kræver det? Lav evt. en liste med fem gode råd, som I har registreret i *Kammerat Napoleon* og under Coronakrisen.

17

Supplerende materialer

På mitcfu.dk findes flere materialer, som kan supplere arbejdet med forestillingen *Kammerat Napoleon*.

Historie

Huskedlen indeholder en oversigt over et udvalg af materialer, der særligt retter sig mod historiefaget. Det er primært tv-udsendelser og kun enkelte bøger, der kan lånes i klassesæt. Listen indeholder materialer om:

- Tiden før den russiske revolution
- Den russiske revolution
- Den kolde krig

Link til huskeseddel til materialer med fokus på den historiefaglige vinkel: <http://mitCFU.dk/lnkyhcy>

Samfundsfag

Huskedlen indeholder en oversigt over et udvalg af materialer, der særligt retter sig mod samfundsfaget. Det er primært tv-udsendelser og kun enkelte bøger, der kan lånes i klassesæt.

Listen indeholder materiale om:

- Demokrati
- Magt
- Grundloven og rettigheder
- Demokratispil

Link til huskeseddel til materialer med fokus på den samfundsfaglige vinkel: <http://mitCFU.dk/lnkyhce>

Dansk

Huskedlen indeholder følgende titler med relevans for en fordybelse i de danskfaglige vinkler på forestillingen. Det drejer sig om titler til følgende emner:

- Selve romanen *Kammerat Napoleon*
- Materialer om at holde tale, retorik, appelformer og argumentation
- Antologier med *Æsops fabler*, *Peter Plys* og desuden en nyere billedbog: *Og de onde lo - Amoralske fabler* af Ellen Holmboe og Kristian Eskild Jensen, som vender dyrefabelbegrebet på hovedet.
- Link til tv-udsendelsen: *Tekst-TV - et bogmagasin*, der har temaet dyr i litteraturen. Der er lavet kapitelmærker, som udpeger to klip i udsendelsen, hvor en læseklub diskuterer romanen *Kammerat Napoleon*.

Link til huskeseddel til materialer med fokus på den danskfaglige vinkel: <http://mitCFU.dk/lnkyhcf>

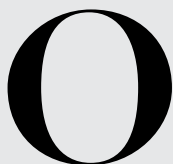
18

Dramaøvelser med Kammerat Napoleon

Opvarmning: Figur og krop.

Afsæt 20 min til denne øvelse. Laves efter forestillingen.
Kan med fordel laves i forbindelse med et analysearbejde af figurerne i forestillingen.

Det er vigtigt at du som underviser går forrest og overspiller lidt. Spørg i kredsen om nogen kan give et eksempel på hvordan Napoleons, Boxers og Benjamins figur står. Hvilke signaler sender for eksempel Napoleon med sin krop. Hvordan er blikket? Hvor er armene? Hvordan er holdningen? (for eksempel stærk, hovedet hævet, skuldrene bagud, bestemt ansigt, hænderne i siden)

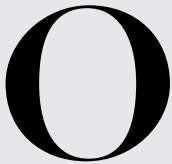

OPGAVER

- Stå i en rundkreds.
- Spørg i kredsen om nogen har et bud hvordan Napoleons figur står. Se oppe.
- Du siger ”jeg tæller til tre og på tre skal alle stå som Napoleon”. Alle skal nu lave en kropspositur som Napoleon. De behøver ikke være ens.
- Det samme gøres med Boxer og Benjamin.
- Eleverne får nu 10 sek til at beslutte sig for hvilken en af figurerne de vil lave.
- Du starter med at gå et skridt frem og sige ” Jeg hedder .... (Napoleon, Boxer, Benjamin)” mens du indtager din valgte figur, brug både stemme og krop der passer til figuren. Overdriv gerne.
- Herefter skal alle i kredsen gå et skridt frem og gøre præcis som du gjorde. Bruge samme stemmeføring og indtage samme figur og sige ” Jeg hedder..”
- Herefter skal alle gå et skridt frem efter tur og sige sin sætning og indtage positionen, og alle gentager i kor, indtil alle i rundkredsen har været ”på scenen”.

Replik og stemme

Afsæt ca. 30 min til denne øvelse. Medbring udklip af replikkerne. Rummet skal være muligt at bevæge sig i, men kan godt være et klasselokale, hvor møblerne er sat til side. Hvis øvelsen laves inden teateroplevelsen, så fortæl dine elever at de får en replik, men ikke at det er en replik fra forestillingen de skal ind og se. Lad dem selv opdage dette når de sidder i teatret.

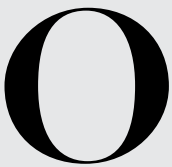
OPGAVER

- Sætning fra forestilling deles ud - en til hver elev. (se næste side)
- De skal nu gå rundt mellem hinanden og gentage deres sætning. De skal ikke interagere eller sige sætningen til hinanden.
- Stop den vandrende flok, fx ved at sige "frys". Alle fryser. Fortæl at du nu vil give nogle instruktioner til hvordan de skal sige deres sætning. Vis dem at den samme sætning kan få forskellig betydning afhængigt af med hvilken styrke og udtryk den siges. Fx "sikke et smukt vejr" sagt vredt, ligeglad osv.
- Lad dem gå igen og giv følgende instruktioner med 20 - 30 sek. mellemrum:
Sig sætningen:
Hurtigt, som en baby, langsomt, højt, hidsigt, hviskende, som en general, stolt, glad, bange, undrende, ligeglad, nervøst, vredt, som en der skælder ud, som en teenager, som en gammel dame, som i en gyserfilm (find gerne selv på flere eller udelad nogle)
- Lad eleverne tænke sig om og lad dem vælge et udtryk de syntes passer til deres sætning. Lad dem gå rundt og øve sig på deres udtryk.
- Stil dem op i rækkefølge. Lad dem sige deres sætning efter tur.

1. Jeg syntes, at det er åbenlyst at kammerat Snowball drikker for megen mælk og spiser for mange æbler.	14. Jeg tror selvfølgelig hverken på, at der vil blive mere mad eller mindre arbejde.
2. Forsvar, kammerater.. forsvar og madproduktion er langt mere vigtigt end elektricitet..	15. Livet vil blive ved med at være, hvad det altid har været- surt.
3. Ja kammerater, hvad kunne være mere vigtigt end et fuldt trug?	16. Vi har brug for geværer, kammerater, og vi skal lære at bruge dem!
4. Jeg benægter ikke, at det vil blive svært at bygge min vindmølle.	17. Vi må udsende duer og opildne til revolution andre steder!
5. Sten skal brydes, kammerater, og bygges op til mure, derpå skal der laves vinger.	18. Hvis vi ikke kan forsvare os, bliver vi besejret!
6. Kammerater, kammerater, det er åbenlyst, at vores største behov er at øge fødevarerproduktionen, hvis vi spilder tid på en vindmølle, kommer vi til at sulte ihjel.	19. Hvis revolutionen sker overalt, får vi brug for at forsvare os!
7. Muuuuh! Vi stemmer på Snowball og tre-dages ugen!	20. Muuuuh!! stem på Snowball og tre-dages ugen.
8. Mææææh! Vi stemmer på Napoleon og det fulde trug.	21. Mæææh!! Stem på Snowball og tre-dages ugen.
9. Stem på Snowball og tre-dages ugen!	22. Forsvar, kammerater, forsvar!
10. Stem på Napoleon og det fulde trug!	23. Vindmøllen, vindmøllen! Tre-dages ugen, kammerater! Mindre arbejde, mere mad, elektrisk lys, varme, hvile og rigdom!
11. Snowball har aldrig taget fejl..	24. Vindmøllen er idioti!
12. Men vi har brug for at kunne forsvare os.	25. Fire ben godt, to ben ondt! Forsvar!! Napoleon for evigt!!
13. Og det kan vi ikke gøre på tom mave.	

Statusøvelse og improvisation

Status viser magtbalancen mellem de roller der spilles i forestillingen. Status handler ikke kun om penge og statussymboler, men lige så høj grad om fx viden, menneskelige egenskaber, alder, uddannelse, fysisk over/underlegenhed osv. I forestillingen skaber det spænding og viser noget om den relation rollerne har til hinanden. På samme måde som i livet vurderer vi hinanden og bruger vores status til at opnå ting i livet vi ønsker. Således kan statusforholdet også ændre sig livet igennem. Start med at tale om kropssprog. Hvordan bevæger man sig som en der har høj status og lav status. Hvor er blikket, skuldrene, hagen, hænderne, hurtige/rolige bevægelse? Hvor går man i rummet? Hvordan er stemmeføring?

OPGAVER

1. Individuelt

Hver person finder en trekant på gulvet pkt. 1, 2, 3 med ca en meter imellem hvert punkt. Første punkt har høj status, anden mellemstatus, tredje lav status. Læreren siger fx 1 og alle går til højstatus og spiller en figur der med tydeligt kropssprog har højstatus. Herefter 2 og 3. Lad eleverne selv bevæge sig mellem punkterne uden at der styres.

2. Parvis laves små improvisationsscener

Beskriv den korte intro til improvisationsscene 1 for eleverne. De bestemmer selv hvem der spiller hvem. Det skal være tydeligt hvem der har høj og lav status i scenen. De må ikke stoppe før du siger stop, men improvisere hele tiden. Lad dem spille i 2-3 min, vælg et par og bed dem spille deres scene for alle. Gentag for scene 2 og 3 evt med nye par.

- **Scene 1:**

Napoleon taler med Snowball om vindmøllen. Her skal det være tydeligt at der er respekt og ligeværdighed mellem dem i starten, hvorefter det skifter og Snowball ender med lav status.

- **Scene 2:**

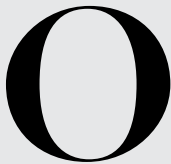
Napoleon diskuterer med Mr. Pilkington om samarbejde og foder. Lad det evt være tydeligt i improvisationen at der foregår et statusskift. Hvor Napoleon har høj status i starten og ender med lav status.

- **Scene 3:**

Squealer fortæller Muriel om rationering af æbler til fordel for svinene. Muriel protesterer.

Improvisationsøvelse

Dette er en øvelse der stimulerer fantasi og der kan opstå et flow når man laver øvelsen længe nok. Man kan sagtens tage øvelsen frem igen og igen. Man kan evt have et tema, fx naturen, evaluering af hytteturen, transportmidler. Det er vigtigt der er et vist tempo i øvelsen. Man skal helst ikke tænke for meget men følge sin impuls. Det bliver simpelt-hen sjovest og de bliver mindre optagede af hvad der sker omkring dem og dermed mere frie og fantasifulde i øvelsen. Sæt evt tempoet op undervejs.

OPGAVER

- Klassen deles i grupper af 3. Gruppen finder ud af hvem der er 1,2 og 3.
- Nr. 1 starter for eksempel med at sige: Jeg er en postkasse og stiller sig som postkasse. Nr. 2 går hen og siger for eksempel: jeg er brevet i postkassen og stiller sig i en position som et brev i en postkasse. Nr. 3 siger så for eksempel: Jeg er den gamle dame der putter brevet i postkassen.
- Herefter løber nr. 1 hen et nyt sted rummet og starter forfra: Jeg er en fugl. Nr. 2: jeg er træet fuglen sidder i. Nr. 3: jeg er fugleklatten, som rammer træet
- Når nr. 1 har styret 5 gange skifter man og det er nr. 2 der løber først.
- Vælg evt. Kammerat Napoleon som tema til sidst. Dette fungerer bedst efter at i har set forestillingen.

Teater og politik gennem historien

Når George Orwells klassiker "Kammerat Napoleon" bliver sat op som teater, så taler forestillingen ind i en tradition for politisk teater, som går langt tilbage i tiden.

Teater og politik har altid være tæt forbundet. Måske tidligere end vi har evidens for at sige, men i hvert fald siden de store religiøse teaterfestivaler i det gamle Grækenland for mere end 2500 år siden. Dog var teaterfestivalerne ikke kun religiøse, men også en del af den struktur som underbyggede samfundets værdibase gennem religionens integrerede rolle i det skæbnebaserede menneskesyn. Man kunne ikke flygte fra sin skæbne og det beskrev teatret gennem iscenesættelsen af myter og sagn. To af de største filosoffer fra den tid, Platon og Aristoteles har begge beskrevet teatret og det, spirende demokratiske samfund. Platons tanker om teatret ses primært i hans beskrivelser af demokratiet og det politiske system. Selvom han på det stærkeste anbefaler at man holder teater og politik adskilt, anerkender han fornøjelsen ved at gå i teatret og de oplevelser, det kan give. Hans frygt er begrundet i risikoen for at ødelægge de politiske processer gennem dygtig retorik eller ligefrem skuespil. Selvom han på den måde ser med mistro på teatret og dets forførende virkemidler, er de vigtigste af hans tekster bevaret som debatterende replikudvekslinger mellem ham selv og hans læremester Sokrates, komplette med tilhørende beskrivelse af scenografi og regibemærkninger. Selv i hans diskussioner om politik bibeholdes denne form.

Gennem de efterfølgende århundrederne og under skiftende styreformere har det altid været en balance mellem hvad der var politisk acceptabelt at sige på scenen og hvad teatret havde fokus på. Nogle gange mere tydeligt end andre, men politiske magthavere har alle dage været opmærksomme på teatret og dets mulige indflydelse på det publikum. Selv i et dybt censureret samfund som det Elizabethanske England i slutningen af 1500-tallet, hvor

et teater kunne lukkes ned og dramatikere og skuespillere fængsles, blot ved mistanken om at ville sætte royale eller adelige i et dårligt lys, handlede flere af forestillingerne stadig om politik. For eksempel Shakespeares Julius Cæsar, en om noget politisk forestilling, hvor folket tydeligt bliver manipuleret efter mordet på Cæsar af en retorisk stærk, og dybt politisk motiveret Mark Anthony. Flere historikere mener at stykket, som blev spillet første gang i 1599, var en kommentar til den aldrende dronning Elizabeths manglende arving og frygten for en deraf følgende borgerkrig i England.

Andre tider og andre teaterkunstere har direkte skiltet med deres ønske om at bruge teatret til at skabe politiske forandringer. Mest berømt er nok Bertolt Brecht som ønskede at publikum deltog i forestillingen med tilråb og at forestillingerne i sidste ende skulle føre til en socialistisk revolution. Hans opsang mod den spirende nationalisme og nazisme i Tyskland i årene op til anden verdenskrig var bestemt politisk. Brechts fokus på at tydeliggøre det teatral i hans forestillinger og fremhæve illusion for derigennem at skabe den debat som skulle bære grundlaget for en socialistisk revolution, bringer os tilbage til Platons tanker om den farlige folkeforførende retorik. Brecht ville have publikum til at tænke selv og gennemskue den sceniske manipulation. Publikum skulle være bevidste om indholdet og ikke bare blindt lade sig rive med af scenens følelsesmæssigt forførende retorik. Hans ønske var ikke at manipulere sit publikum som Platon frygtede, men derimod at skabe en bevidsthed om de greb som bliver brugt på teatret og derved lade publikum selv danne deres mening.

Selvom Brechts forestillinger utvivlsomt har gjort stort indtryk på mange mennesker og stadig den dag i dag spilles i hele verden, lykkedes det ham ikke direkte at skabe den bevægelse, som han ønskede. Han måtte flygte fra Tyskland via bl.a. Danmark og videre til USA, før han efter

krigens slutning vendte tilbage til det kommunistiske Øst-tyskland. Nogle ser måske derfor Brechts politiske teater som direkte socialistisk propaganda eller agitprop-teater. Agitprop er en betegnelse for sovjetisk kulturel propaganda med det tydeligt formål at opildne til samfundsomvæltning, det ligger også i navnet som er en sammentrækning af det engelske agitation og propaganda. Det vil ofte være et spørgsmål om personlig politisk overbevisning, om man tænker Brechts teater i den ene eller den anden kategori.

Teater kan stadig få direkte politiske konsekvenser selv om teater i dag oftere og oftere kommenterer på samfundet og det politiske landskab og ikke direkte opfordrer til revolution. Der er også det faktum, at de politiske bevillinger ofte er med til at bestemme, om et teater kan holde sig økonomisk oven vande. Nogle teatergenrer bliver set som "ren" underholdning uden potentiale for at kunne provokere. Måske er vi også sværere at provokere i dag Broadway og West End har i årevis haft stor succes med musicals nogle mere ufarlige end andre, men alt efter hvornår og hvordan man sætter en forestilling op, har det politisk betydning. En på overfladen harmløs musical kan altså være sprængfarlig, hvis den er sat op med et politisk sigte.

Et moderne eksempel på en forestilling som vil provokere, inspirere og øve politisk indflydelse, er musicalsuccesen Hamilton. Den er skrevet for at sætte politik på dagsorden og gøre amerikansk politisk historie mere tilgængeligt for et yngre publikum. At et blandet cast, hvor især afroamerikanske performere indtager roller som Washington, Franklin, Jefferson og de andre hvide grundlæggere af USA også kendt som The Founding Fathers, er måske ikke i sig selv nok til at flytte stemmer, men det bringer debatten om frihed og lighed for alle ind i flere stuer.

Særligt castets bøn til den nyvalgte vicepræsident Mike Pence, der i 2016 var inde og se forestillingen, er blevet opfattet som et ekstra tydeligt politisk statement. Efter forestillingen var slut henvendte castet sig direkte til Mike Pence og udtrykte bl.a ønsket om at han ville: "uphold our American values and to work on behalf of all of us." Dette fik også et prompte tweetsvar fra Trump, om at teatret ikke skulle blande sig i politik, men sige undskyld til Mike Pence.

Set i det lys kan Kammerat Napoleon måske ikke provokere vores politikere. Bogen som stykket er baseret på, er ikke skrevet som et angreb på socialismen i sig selv, men derimod imod korrupsionen af de socialistiske idealer. I forestillingen bliver Platons frygt for at for, at en stærk retoriker og folkeforfører manipulerer med folket sat i scene. Det er ikke her direkte teatret, men politikerens

retoriske evner som forplumrer et ædelt system. Men den kan være med til at sætte tankerne i gang.

Der er paralleller at drage til andre stykker med en politisk holdning. Det er også vigtigt at tænke på at teater er tid og sted. Vi som publikum giver performerne vores tid og udelte opmærksomhed i kraft af vores tilstedeværelse, samtidig giver de os deres tid, sved og muligheden for at se for eksempel politik i et andet perspektiv. Teateret giver os et rum, hvor vi som publikum kan se problemer og løsninger på en ny måde. Teatret kan skabe et rum hvor vi giver os hen i følelsernes vold, men det er også et rum til refleksion over os selv og den verden vi lever i. Politik er som grundlaget for vores samfund stærk polariserende selv i et land som Danmark, hvor vi har mange partier. Så når teater og politik blandes vil der næsten uundgåeligt være meninger og følelser der støder sammen. Derfor er det også vigtigt at huske på, at en forestilling altid kan tolkes på forskellige måder og forestillingen opstår på ny hver dag mellem det publikum og skuespillerne på scenen.

Læs mere om Hamilton her:

'Hamilton' Had Some Unscripted Lines for Pence. Trump Wasn't Happy. : <https://www.nytimes.com/2016/11/19/us/mike-pence-hamilton.html>

**ARBEJDS-
SPØRGSMÅL**

- Hvilke politiske udsagn kan du få øje på i Kammerat Napoleon?
- Tager forestillingen et klart politisk standpunkt, eller har instruktøren et andet budskab?
- Opfordre forestillingen til politisk handling?
- Hvordan kommenterer forestillingen på den aktuelle politiske situation i Danmark, eller udlandet? Gør den det overhovedet?
- Er Platons bekymring for blandingen af teater og politik aktuel i dag? Kunne hans bekymring være flyttet til et andet medie en teateret
- Kan i komme med eksempler på politiske folkeforførere i dag? Bruger de nogen teatrale virkemidler?
- Kunne du tvinge et politisk budskab ind i forestillingen? Hvis ja, hvilket?

Skoler og ungdomsuddannelser i Odense Teater

Undervisningsmaterialer

Du kan finde undervisningsmateriale til fem af sæsonens forestillinger på odenseteater.dk/skoler/undervisningsmateriale. Du kan finde materialer til:

- Ronja Røverdatter
(1. - 6. klasse)

- Kammerat Napoleon
(9. - 10. klasse/Ungdomsuddannelser)

- Blue Jasmine
(Ungdomsuddannelser)

- Tre søstre
(Ungdomsuddannelser)

Mød en skuespiller

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet. Skuespillermøderne er gratis.

For booking af skuespillermøder kontakt
Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

Rundvisninger

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger er gratis, hvis I skal i teatret, ellers koster de 300 kr.

For booking af rundvisning kontakt
Peter Whitmarsh på rundvisning@odenseteater.dk

Transportrefusion

Alle skoler eller uddannelsesinstitutioner kan søge om at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater.

Læs nærmere på odenseteater.dk/skoler/priser-og-refusion

Kontakt

Har du spørgsmål eller ønsker i forbindelse med et teaterbesøg kan du altid kontakte skolekoordinator Line Simonsen på line@odenseteater.dk